

ΠΟΙΗΤΙΚΟΣ ΑΝΘΩΝ

ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΣ

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ. 22 ΜΑΡΤΙΟΥ 1887. | ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ.

ΕΤΟΣ Α'. Τόμ. Β'. — ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ — Φυλ. Β'. ΑΡΙΘ. 28

Ποιήσεις. — Σ. Τρικούπη, — Α. Βαλαωρίτου, — Α. Κάλβου, — Α. Παράσχου, — Π. Σκαλτσούνη, — Δ. Σολωμού, — Α. Σούτσου, — Ε. Στρατουδάκη, — Α. Καντούνη, — Αι Μακρή, — Ι. Γ. Τσακασιάνου, — Α. Μερκαντίνη, — Δημοτικόν: — Αιχμαλωσία του Κιαμίλ Μπεη. Σ. Δεβιάζη. ΡΗΓΑΣ Ο ΦΕΡΑΙΟΣ

ΤΗ: ΚΕ. ΜΑΡΤΙΟΥ 1821 ΤΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΤΟΥΤΟ

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΤΥΡΤΑΙΟΥ

ΥΠΟ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Τί τιμή 'ς τὸ παλληκάρι, ὅταν πρῶτο 'ς τὴ φωτιά
σκοτωθῆ γιὰ τὴν πατρίδα μετ' τὴ σπάθη 'ς τὴ δεξιά.
Πόσο λυπηρὸ ν' ἀφίνη τὴν πατρίδα τὴν γλυκειά,
τὰ παχεῖά του τὰ χωράφια, καὶ νὰ ζῆ μετ' διακονιά.
Μὲ γονεῖο νὰ παραδέρνη, μετ' γυναικὰ ἀμορφονεῖα,
μετ' γερόντισσα μητέρα καὶ μ' ἀνήλικα παιδιὰ.
Καὶ ἀπ' τὴν στέρσει καὶ φτώχεια, ὅπου πάει, ὅπου σταθῆ,
νὰ γνωρίζῃ ὅτ' εἶνε εἰς ὄλους ἡ θωριά του μισητή.
Νὰ ἐντροπιάζῃ τὴ γενεῖά του, νὰ ἐντροπιάζεται κι' αὐτός,
καὶ ποτὲ νὰ μὴ τοῦ λείπῃ ἀπ' τὰ χεῖλη ὁ στεναγμός.
Τέτοιον ἀνθρώπο καθέναν ζωντανὸ καταφρονᾷ,
οὐδ' ἀφοῦ 'στὸν τάφον πέσῃ, τῶνομά του μελετᾷ.
Εἰς τὴν μάχην ἄς χυθούμεν ὄλοι μ' ἀφοβὴ καρδιά,
καὶ καθ' ἕνας ἄς πεθάνῃ γιὰ πατρίδα, γιὰ παιδιὰ.
Λεονταρόκαρδο τὸ στήθος καθενός σας ἄς φανῆ,
τοὺς ἐχθρούς σας πολεμοῦντες μὴ ψηφᾶτε τὴ ζωὴ.
Στὴ φωτιά, παλληκαράδες, γίνετε ὄλοι ἕνα κορμὶ,
'ς τὴ φωτιά, μὴ 'ντροπιασθῆτε 'σὰν φυγάδες, 'σὰν δειλοὶ.
Νὰ μὴ φύγετε κι' ἀφήσετε τοὺς γερόντους 'στὴ φωτιά,
πῶχουν ἀχάμνὰ τὰ χεῖρια καὶ τὰ γόνατα βρειᾶ.
'Εντροπή σας, ἐντροπή σας, ἀπὸ ὀπίσω νᾶνε ὁ νεῖος
καὶ ὁ ἀδύνητος ὁ γέρος ν' ἀποθάνῃ 'ἐμπροσθινός,

Πῶχει κάτασπρα τὰ γένεια, κάτασπρη τὴν κεφαλή,
καὶ νὰ φτῆ ἔτιο μαῦρο χῶμα τὴν ἀδούλωτη ψυχῇ.
Ὅλοι οἱ κίνδυνοι, οἱ πολέμοι, ὅλα πρέπουν εἰς τὸ νεῖο,
εἰς τὸ νεῖο πολέμοι πρέπουν, ποῦ τὸ σῶμα ἔχει ἀνθηρό.
Σεβαστὸς εἶνε ἔστους ἀνδρας, ἔς ταις γυναίκαῖς πόθητός,
εὐμορφος κί ἂν πρωτοπέση εἰς τὸν πόλεμο νεκρός.
Ἄς προβῆ λοιπὸν ἔτην μάχην, ἔμπρὸς ἔστον γέρο ἄς ριχθῆ,
καὶ τὰ χεῖλια του ἄς δαγκάσῃ κί ἄσειστος ἄς στυλωθῆ!

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΛΩΡΙΤΟΥ

ΕΙΚΟΣΤΗ--ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

Μὲ μιᾶς ἀνοίγει ὁ οὐρανός, τὰ σύγνεφα μεριάζου,
Οἱ κόσμοι ἐμείνανε θουβοὶ, παράλυτοι, κυττάζου,
Μιὰ φλόγ' ἀστράφτει...ἀκούονται ψαλμοὶ καὶ μελωδία...
Πετᾶει ἐν' ἄστρο...σταματᾷ ἔμπρὸς εἰς τὴ Μαρία...
—Χαῖρε, τῆς λέγει, ἀειπάρθενε, εὐλογημένη, χαῖρε!
«Ὁ Κύριός μου εἶναι μὲ σὲ. Χαῖρε, Μαρία, χαῖρε!»
Ἄπερασεν χρόνια πολλά...Μιὰ μέρα ἴσαν ἐκεῖνη
Ἄστράφτει παλαι ὁ οὐρανός...Στὴν ἔρμη της τὴν κλίνη
Λησμονημένη, ὀλόρφανη, χλωμὴ κί ἀπελπισμένη,
Μιὰ κόρη πάντα τήκεται, στενάζει, ἄλυσωμένη.
Τὰ σίδηρα εἶναι ἀτάραχα, σκοταδι ὀλόγυρά της.
Τὰ καταφρόνια, ἢ δυστυχιά σέπουν τὰ κόκαλά της.
Τρέμει μὲ μιᾶς ἢ φυλακὴ καὶ διάπλατη ἢ θυρίδα
Φέγγει κί ἀφίνει καὶ περνᾷ ἐν ἄστρο, μιὰν ἀχτίδα.
Ὁ Ἄγγελος ἐστάθηκε, διπλόνει τὰ φτερά του...
—Εὐπνα, ταραζου, μὴ φοβοῦ, χοῖρε, Παρθένε, χαῖρε.
«Ὁ Κύριός μου εἶναι μὲ σὲ, Ἑλλάς, ἀνάστα, χαῖρε.»
Οἱ τοῖχοι εὐθύς σωριάζονται. Ἡ μαῦρ' ἢ πεθαμένη
Νοιώθει τὰ πόδια φτερωτά. Στὴ μέση της δεμένη
Χτυπάει ἢ σπάθα φοβερή. Τὸ κάθε πάτημά της
Ἀνοίγει μνήμ' ἀχόρταγο. Ρωτᾷ γιὰ τὰ παιδιὰ της...
Κάνεις δὲν ἀποκρένεται...Βγαίνει, πετᾷ ἔς τὰ ἔρη...
Λυόνου τὰ χιόνια ὅθε διαβῆ, ὅθε περάσῃ ἢ Κόρη,
«Εὐπνᾶτε, ἔσεῖς ποῦ κοίτεστε, ζυπνᾶτε ὅσοι κοιμάσθε
«Τὸ θάνατο ἔσοι ἐγεύτητε, τώρα ζωὴ χορτάστε.»
Οἱ χρόνοι φύγουνε, πετοῦν καὶ πάντα ἐκεῖνη ἢ μέρα
Εἶναι γραμμένο ἐκεῖ ψηλά νὰ λάμπῃ ἔς τὸν αἰθέρα
Μ' ὅλα τὰ κάλλη τούρανοῦ. Στολιζέται ὅλη ἢ φύση
Μὲ χίλια μύρια λούλουδα γιὰ νὰ τὴν χαιρετήσῃ.

Γηροτάστε τιν, γηροτάστε τιν! Καθεὶς ἄς μεταλάβῃ
Ἄπο τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ. Καὶ σεῖς καὶ σεῖς οἱ σαλαβοὶ
Ὅσοι τὴ δάρηνη ἔς τὴν καρδιά νὰ φέρετε φοβᾶστε
Ἄφωρεσμένοι νῆστε!

ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΛΒΟΥ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΔΟΧΟΝ

Ἄς μὴ βρέξῃ ποτὲ ὁ Γέρον φθονερός,
Τὸ σύννεφον, καὶ ὁ ἄνεμος καὶ τῶν ἔργων ἐχθρός,
Σκληρὸς ἄς μὴ σκορπίσῃ καὶ πάσης μνήμης, ἔρπεται
Τὸ χῶμα τὸ μακάριον Ἡριτρέχει τὴν θάλασσαν
Ἢ ποῦ σὲ σκεπάζει. Καὶ τὴν γῆν ὄλην.
Ἄς τὸ δροσίη πάντοτε Ἀπὸ τὴν στάμναν χύνει
Μὲ τ' ἀργυρᾷ της δάκρυα Τὰ ρεῦματα τῆς λήθης,
Ἡ ροδόπελος κόρη καὶ τὰ πάντα ἀφανίζει.
Καὶ αὐτοῦ ἄς ξεφυτρώων Χάνονται αἱ πόλεις, χάνονται
Αἰώνια τ' ἀνθη. Βασίλεια, καὶ ἔθνη
Σὰς ἀρπαξεν ἢ τύχη Ἄλλ' ὅταν πλησιασῇ
Τὴν νικητήριον δάρηνη Τὴν γῆν ὅπου σὲ ἔχει,
Καὶ ἀπὸ μωρτιᾶν σὲ ἐπλεξε Θέλει ἀλλάξῃ τὸν δρόμον του
Καὶ πένθιμον κυπαρίσσον Ὁ Χρόνος, τὸ θαυμάσιον
Στέφανον ἄλλον. Χῶμα σεβάζων.
Ἄλλ' ἂν τις ἀποθάνῃ Αὐτοῦ, ἀροῦ τὴν ἀρχίαν
Διὰ τὴν πατρίδα, ἢ μύρτος Πορφυρίδα καὶ σκῆπτρον
Εἶναι φύλλον ἀτίμητον, Δώσωμεν τῆς Ἑλλάδος,
Καὶ καλὰ τὰ κλαδιὰ Θέλει φέρῃ τὰ τέκνα της
Τῆς κυπαρίσσου. Πᾶσα μητέρα.
Ἑλληνες, τῆς πατρίδος Καὶ δακρυχέουσα θέλει
Καὶ τῶν προγόνων ἄξιοι Τὴν ἱερὰν φιλήσει
Ἑλληνες σεῖς, πὼς ἤθελεν Κόνιν, καὶ εἰπεῖ τὸν ἐνδοξον
Ἄπο σὲ προκριθῆ Λόχον, τέκνα, μιμηθῆτε,
Ἄδοξος τάφος; Λόχον Ἡρώων.

Μικρυτάτε το, Φραντσέζοι, Πῶς μιὰ ΣΚΟΪΝΑ τοῦ Τομπάζη
Πέστε το καὶ σεῖς, Ἰγγλέζοι, Τὴν Τουριὰ τῆνε τρομάζει!

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

(Εκ τοῦ Μνημοσύνου Κ. ΚΑΝΑΡΗ)

Κανάρης! τί ὠκεανός, τί ποίησις μεγάλη!
 Λές τ' ὄνομά του κί ἀστραπαίς γεμίζουν τὸν αἰθέρα·
 Κατάρτια ρίχν' ἡ θάλασσα καυμένα 'ς τ' ἀκρογιαλί,
 'Ἡ μέρα νύχτα γίνεται καὶ τὸ σκοτάδι 'μέρα·
 Τ' ὄνομ' αὐτὸ ὅποιος τὸ εἶπῃ ψηλώνει, ἀναιθαίνει·
 Θάλασσα παίρνει 'ς τὴν ψυχὴ καὶ 'ς τὴν καρδιά πλαταίνει!
 Κανάρης! πέλαγος πλατὺ, ἀτέλειωτο καὶ κύμα
 Βορειᾶ σπαρμένο καὶ φωτιά· τῆς ἀστραπῆς λιμέρι,
 'Αθανασίας λειτουργιά, τῆς φλόγας 'Αγιο Βῆμα,
 Καὶ Χάρου διακοπότηρο 'ς τοῦ κεραυνοῦ τὸ χέρι!
 Γάλα 'ς ἐστῆθος γυναικὸς δὲν ἦπι· 'Εκεῖνος στάλα·
 'Αφρὸ 'ς ἐκύμα 'βύζαζε καὶ φλόγα, ὄχι γάλα.
 Μιὰ νύχτα 'πώτρεμεν ἡ γῆ κί ὁ κόσμος ἐγαλοῦσε,
 Γ' ἄστρο τοῦ 'Αρη, ἤμερο καὶ χωριστὸ ἀπ' τ' ἄλλα,
 'Χαμήλωνε, χαμήλωνε, τῆ θάλασσα 'ζητοῦσε,
 Κ' ἐκεῖνη ἐσηκόνετο 'ς τὰ σύννεφα καθάλλα...
 Καὶ τῆ στιγμή τοῦ 'φίλησε τὰ κύματα ὁ 'Αρης,
 Μ' ἓνα τῆς θάλασσας σπασμὸ 'γεννήθηκ' ὁ Κανάρης!
 Καὶ νά! ἀστράφτει καὶ βροντᾶ τῆς Χίου τὸ λιμάνι,
 'Σ τὴν Σάμο καὶ 'στὴν Τένεδο τὸ κύμα φωσφορίζει,
 'Στὴν Ἀλεξάνδρα φαίνεται, μέσ' 'ς τὴν καρδιά της φθάνει,
 Καὶ τοῦ Κανάρη ὁ δαυλὸς σπιθοβολεῖ, καπνίζει...
 Τί ἀμαρτία νὰ δοῦσθῃ, 'κεῖν' ἡ μεγάλη ἐλπίδα
 Ποῦ θῆκανε 'σὰν πέλαγος μεγάλη τὴν πατρίδα!

Η ΚΡΗΤΗ-ΑΣΜΑ

Καὶ πάλιν ἡ σάλπιγξ ἤχει τοῦ 'Αγῶνος;
 Τῆς Κρήτης καὶ πάλιν βροντοῦν τὰ βουνά·
 Μὲ ἔνδοξα ἔργα στολιζέτ' ὁ χρόνος,
 Καὶ σύμπας ὁ κόσμος αὐτὰ μελετᾷ.
 Τὸ πῦρ καὶ τὸ αἷμα ἐκεῖ καθαρίζει
 Τὴν γῆν ἀπὸ ἄχθη βαρβάρου φυλῆς·
 Νικοῦνοι ἀνδρεῖοι... καὶ τ' ἄστρον ἀρχίζει
 Νά λάμπ' εἰς τὸ σκότος νυκτὸς δουλικῆς.
 Βουνά καὶ πελάγη καὶ ἔρημα μέρη
 Πετώσα, ὦ Φῆμη, στεφάνους σκορπᾶς,
 Πᾶν φύλλον μὲ νίκηνοσμεῖται καὶ φέρει,
 'Ὡς μῦρον εὐώδες, ἡρώων ψυχᾶ.

Μὴ τόσον καυχᾶσαι ἀθάνατον Σοῦλι,
 Εἰς Κέραμα, Βρύσαις, καὶ εἰς τὰ Σφακιά,
 Κροτοῦν τὸ τουφέκι οἱ ἡρώες δούλοι,
 Κ' ἡ Αἴγυπτος φεύγει, καὶ φεύγ' ἡ Τουρκιά.
 Βροντοῦν αἱ κοιλάδες, κ' ἀσφράπτουν τὰ ὄρη,
 Καὶ λάμπ' ἡ ἀρχαία πατρίς τοῦ Διός·
 Μὲ αἷμα ἡρώων διάδημα φέρει
 Καὶ νίκα, ὦ Κρήτη! μὲ Σὲ ὁ Χριστός.
 'Ὡ! φέρε με, Μούσα, ἐκεῖ ὅπου αἷμα
 'Αθῶων νηπίων οἱ Τοῦρκοι ροφοῦν!...
 'Ἰδοῦ, Λαμαρτίνε, ποιήσεως ὄμμα,
 Οἱ εἰχθίοσ σου τώρα μ' αὐτὸ ἄς βαφοῦν.
 Φιλόπικρε Γάλλε! ἄν θέλησάς Μούσας,
 'Ὡδᾶς νὰ σ' ἐμπνεύσουν αἱμάτων μεσᾶς,
 Πορεύου εἰς Κρήτην, κ' εἰς σάρκας σπαιρούσας
 'Αθῶων νηπίων θὰ εὕρῃς αὐτάς. [
 Πλὴν ποῖα ὠραία ἤχει ἁρμονία
 Καὶ πνεῖς τὴν αὔρα τερπνὴ μουσική;
 'Ἰδέτε! ὅποια ἀγγέλων χορεία
 Τριγύρω πετώσα, τὴν Κρήτην ὕμνεῖ!...
 Σᾶς βλέπω, ψυχᾶ τῶν σφαγίντων νηπίων,
 Σᾶς βλέπω πετώσασα εἰς ἐνέρη χρυσᾶ...
 'Υμνεῖτε τὴν δόξαν τῶν τῶσων ἀνδρείων,
 Καὶ ψάλλετε τῶσων νικῶν τ' ὠσαννά...
 Βροντοῦν αἱ κοιλάδες κ' ἀσφράπτουν τὰ ὄρη,
 Καὶ λάμπ' ἡ ἀρχαία πατρίς τοῦ Διός·
 Μὲ αἷμα μαρτύρων διάδημα φέρει
 Καὶ νίκα, ὦ Κρήτη! μὲ Σὲ ὁ Χριστός.

4886

II. ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Η ΕΛΛΑΔΑ

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

'Ἡ Εὐρώπη τὴν κυττάει πῶς θενὰ πράξῃ·
 Τῆς Εὐρώπης κυττάει κατὰ τὰ μέρη·
 Χωρὶς ὅμῃ τὸ πρόσωπο νὰ ἀλλάξῃ,
 'Απάνου εἰς τὴ βρομαία θάνει τὸ χέρι
 Βασιλικᾶ, καὶ μὲ πολέμια ντάξῃ
 'Ἐκαμε νεῦμα, ὅπου ἔλεγε: α' Ἀκαρτέρει.»
 Καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν φοιτογορίζει,
 Τὸ δάχτυλο κινάει, καὶ φοβερίζει.

ΤΩΝ ΨΑΡΩΝ

'Σ τῶν ψαρῶν τὴν ὀλβιμαχρὴ βάχῃ
 Ηεροπατώντας ἡ Δόξα μονάχῃ,
 Μελετᾶ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια
 Καὶ 'ς τὴν κόμη στεφάνι φορεῖ
 Γεναμένο ἀπὸ 'λίγα χορτάρια
 'Ποῦ εἶχαν μείνει 'στὴν ἔρημη γῆ·

ΚΕ. ΜΑΡΤΙΟΥ

'Ἡ πρώτη δίνει ἓνα Χριστὸ, ἡ δευτέρα μιὰ 'Ελλάδα
 Χαρὰ 'ς τοὺς νεῖοὺς 'ποῦ θὰ γευτοῦν τῆς τρίτας τὴ γλυκάδα.

ΔΗΜ-Ο-ΚΡΑΤΗΣ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

Ο ΨΩΜΟΖΗΤΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Ένας γέρος στρατιώτης με τοῦ ζήτουλα τὸν δίσκο,
 'Σ τὸ ραβδί ἀκουμβισμένος καὶ μετὸ σακκί 'ς τὸν ὤμο,
 Ἔλεγε 'ς ἕνα παιδάκι ποῦ τοῦ ἔδειχνε τὸν δρόμο.
 Μὴ παιδάκι μου, μὴν τρέχεις καὶ πολὺ ὀπίσω μνήσκω
 Ἐσὺ εἰς' εὐτυχημένα... τὰ ματάκια σου τὰ ἔχεις,
 Γερά ἔχεις ποδαράκια, κ' ἐλαφρὸ ἄν λάφει τρέχεις...
 Ἐγὼ ἔχασα τὸ φῶς μου 'ς τοῦ Μεσολογγίου τὴν πόλι,
 Καὶ τὸ ἕνα μου ποδάρι μετὸ ἄρπαξε τὸ βόλι.

Ποῦ νὰ εἰμ' ἄπορσιμ' εἶμαι, παιδί μου; ... εἶναι νύκτα! ... εἶναι μέρα! ...
 — Νύκτα εἶναι! ... 'Σ τὸ Ἀνάπλι ἐζογώσαμε, πατέρα.
 — Στὸ Ἀνάπλι! — Κλαίεις γέρο; — Τὰ παλαιὰ μου ἐνθυμούμαι
 Ἦμουν πρῶτα, εἶμαι τώρα στέκουμαι καὶ συλλογοῦμαι...
 'Στὸ Ἀνάπλι!!! Ἐγὼ πρῶτος καὶ μετὸ σπαθὶ 'ς τὸ στόμα,
 Ἦδησα 'ς τὸ Παλαμίδι.

Ἀπὸ ἕνα 'ς ἄλλον θράχο πρῶτα ρίπτουμαι ἄν φίδε,
 Καὶ σηκώνω μόλις τώρα τὸ θρούνερό μου σῶμα.
 Ἐτυφλώθηκα... Δὲν βλέπω τῆς Ἑλλάδος τὰ βουνά,
 Κι' ὁ ἐλεύθερός της ἥλιος 'ς τὰ ματάκια μου δὲν λάμπει...
 Δενδροσκέπαστοι, ὠραῖοι κι' αἱματοβρεγμένοι κάμποι,
 'Σ ἐσὰς τώρα κόσμεις ἄλλος ζῶν ἡσυχὴ περνᾷ.
 Ἐγὼ μόνος, γιὰ νὰ ζήσω, τρέχω καὶ ψωμοζητῶ.
 'Σ τὰ ἐρημοκλήσια μέσα καὶ 'ς τοὺς δρόμους ξεσυντῶ.

Παντοῦ εἶμ' ἀπορσιμ' εἶμαι, ξένος εἶμαι 'ς τὴν Ἑλλάδα καὶ 'ς τὸ σπῆτι μ' εἶμαι ξένος.
 Ὅλος ἄλλαξε ὁ κόσμος καὶ τὴν σήμερον ἡμέρα
 Τὰ παιδιὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν γνωρίζουν τὸν πατέρα.
 Ταῖς θυσίαις, τοὺς ἀγῶνας ἔχασαν τῶν παλαιῶν,
 Καὶ τὸν πλοῦτον ἔχουν ὅλοι διὰ μόνον τοὺς Θεόν.
 Προσπαθῶ τοῦ κόκου ναῦρω ἕνα φίλο τοῦ παλοῦ μας
 Τοῦ ἡρωϊκοῦ καιροῦ μας.
 Ἄλλοι πέθαναν καὶ ἄλλοι ζοῦν ἀπ' ὅλους ἔχασμένοι.
 Ὅπου κι' ἂν σταθῶ μετ' ἀπρώχουν, μετ' ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς οἱ ξένοι.
 Εἶναι, μὴν περιγελάτε τὰ χυμένα μου τὰ μάτια,
 Τὸ σπασμένο μου ποδάρι.

Τοῦ μεγάλου Μπότσαρη μας ἦμουν πρῶτο παλληκάρι.
 Ἦ παλιὰ μου φουστάνελα, ὅπου βλέπετε κομμάτια,
 Χάρισμα τοῦ Καραϊσκού, ἀπὸ δόξα μετ' ἀπὸ δόξα.
 Τὸ σπαθὶ αὐτὸ ποῦ φέρνω 'ς τὸ πλευρὸ μου κρεμαστὸ,
 Ἄν δὲν ἦναι μετ' ἀπὸ χουσαφι καὶ κοράλιζ σκεπαστὸ,

Εἶν' ἐνθύμησις φιλίας τοῦ Ναυάρχου μας Τομπάζη.
 Ἦρωες ἐξακουσμένοι!
 Καὶ ἂν ἦσθε πιθαμένοι,
 'Σ τὴν ἐνθύμησι τοῦ κόσμου, 'ς τὴν ἐνθύμησίν μας ζῆτε.
 Ἦέθαναν, κι' ἂν ζοῦν ἀκόμα ὅσοι ἀτιμοὶ πολῖται
 Εἰς τοὺς τάφους σας πατοῦν,
 Νὰ κληρονομήσουν ὅλας τὰς θυσίας σας ζητοῦν,
 Καὶ ἀφίνουν τῆς πατρίδος τοὺς πατέρας, τοὺς προμάχους,
 Νὰ ψωμοζητοῦν 'ς τὰς πόλεις καὶ νὰ ξεσυντοῦν 'ς τοὺς βράχους

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΣΤΡΑΤΟΥΔΑΚΗ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΝ ΜΑΚΡΥΝΙΤΣΗ ΗΡΩΑ ΤΗΣ 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 1878

ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ Λ. ΜΑΡΓΑΡΗΝ

Ἄν σκοτωθῶ 'ς τὸν πόλεμον σὰς τὸ ζητῶ γιὰ χάρι
 Κανεῖς μὴν κλάψη καὶ κανεῖς μὴν πικραθῆ γιὰ μένα.
 'Σ τὴ μάχη ὁ Χάρος τὸ καλὸ διαλέγει παλληκάρι...
 Τῶχω χαρὰ, κρυφὴ χαρὰ μετ' ἀπὸ τὴν μάτωμένα
 Μὲ ραγισμένο μέτωπο, παιδί τοῦ Λεονίδα
 Γιὰ Σε νὰ πέσω 'ς τὸ βωμὸ τῆς Ἀλευθερίας Πατρίδα!

Σ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΠΟ ΑΓΓΕΛΟΥ Ι. ΚΑΝΤΟΥΝΗ

Σπύρο Μάργαρη, τὸ βόλι	Ἔπεσε ὡσὰν λιοντάρι,
Ὅπου σ' ἔριξε νεκρὸ,	Μάρτυρας τῆς Ἀλευθερίας,
'Σ τὴν καρδιά τ' ἀκούσαμ' ὅλοι	Δοξασμένο παλληκάρι,
Νὰ κυλάει φαρμακῶ.	Ποῦ τὴ Ζάκυνθο τιμᾷς

ἜΣ ΤΟΝ ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΑ ΝΑΘ. ΔΟΜΕΝΕΓΙΝΗΝ

(1855)

(Κατὰ τὸ Ἰταλικὸν Ἀντωνίου Μακρῆ)

Ἀκούονται παράφωνα, κλάψαις, ρωναῖς τρομαρὰ
 'Σ τὴ Ζάκυνθο ὁ ἥρωας ἐσθύσθη ὁ δοξαστό.
 Καὶ θασιλεύει ἀδιάκοπα τὸ πένθος καὶ ἡ λαχτάρα
 Γιὰ τὸ ροιχτὸ τὸ θάνατο ποῦ τοῦδ' αἶμα δ' ἀκλήρως
 Ὁ Τούρκος, ὅταν ἀπὸ τὴν πλάγαν τὸν ἔσπερνε δεμένο
 Μὲ σίδερα, κι' ὁ ἥρωας, χωρὶς νὰ παραχθῆ,
 Τὴν κεφαλὴ τοῦ ἐπρόσφερε μετ' ἀπὸ δόξα ἀνδρειωμένο
 'Σ τ' ἀπὸ τὸν μαρτύριον, 'ς τὴν τρομερὴ θανά.
 Δὲν εἶναι πλεῖρα 'ς τὴν Ἠπειρὸν, ἐκεῖ ποῦ τὸν ἐκάλει

Μέ πολεμοκράχτη φωνή Πατρίδα και Θρησκεία
 Ἄτρυμτος ἐρήχθησε ἔς τοῦ χάρου τὴν ἀγκαλίη
 Πλὴν ἕνας στέφανος χρυσὸς κατέβη ἀρ' τὸν αἰθέρα,
 Καί τὴν μορφὴν του ἐστόλισε μὲ λάμψιν οὐρανια,
 Γίγτ' εἶναι μάρτυρας γιὰ μᾶς, κ' εἶν' ἅγιος ἔς ἄλλη σφαῖρα.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΙΟΝ ΤΟΥ 1836

ΑΘΑΝΑΤΟΥΣ ΗΜΩΝ ΗΡΩΑΣ

Ἐστὴ ματοστάλαχτη γωνιά παίζουσι δίκιοι και ξένοι·
 Τοῦ Ρήγα ποδοσέρνεται ἡ λύρα ὠρρανεμένη·
 Ἡ ἅγια σημαία τοῦ Γερμανοῦ κοουρέλι!... Τὴ θηλιάτου
 Θωρεῖ ψηλάθε ὁ Μάρτυρας, ἀντὶ φωνῆ φωνῆ του,
 Νὰ πνίγη γυροῦς του!... ἀδελφικὸ νὰ τοῦς τὴ σφίγγη χέρι...
 Κλονήεται ἡ ἀγία-Γράπεζα· σβεῖ τῆς αὐγῆς τ' ἀστέρι·
 Ὁ ἐχθρὸς γελεῖ!... κί' ὄ, τι χουμᾶ ραγιάδες νὰ μᾶς πάρη,
 Μιά χουφτα γυροῦ τοῦ Μπότσαρη, ὅσων ἰσχυιο τοῦ Κανάρη
 Ἰηδῆξτε ἔμπρὸς ἔστὸ θάνατο... κί' ἀσκώσαν ὡς ἔστ' ἀστέριαι
 Τὴ γκρεμισμένη Ἑλλάδα μας τ' ἀνδρόφονά σας χέρια.
 Χαρά ἔς τὸν ἄξιο ποῦ ἔμπορεῖ στεφάνι νὰ σᾶς κἀνη
 Ἄφ' τὰ ἱερὰ δαφνόκλαρα ποῦ αἰώνια θὰ βλαστάνη
 Κάθε σταλιά τοῦ αἵματός σας ἀνάξιο χέρι βάνη,
 Παίρνω ἕνα φύλλο σας κ' ἐγὼ και ἴγκόλφι μου τὸ κάνω.

Ι. Γ. ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΣ.

ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ ΤΟΥ ΚΙΑΜΙΑ-ΜΠΕΗ — ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ

Ἰῆραν τὰ κάστρα, Ἰῆραν τα, Ἰῆραν και τὰ δερβένια,
 Ἰῆραν και τὴν Τριπολιτσά, τὴν ἔρακουμένη χώρα.
 Κλαίουσι ἔς τοὺς δρόμους Τούρκισσες, κλαίουσι κ' Ἐμιροπούλες,
 Κλαίει και μιὰ Χανούμισσα, τὸν δόλιο της Κιαμίλην.
 — « Ἄχ, ποῦσαι και δὲ φαίνεσαι, καμαρωμέν' ἀφέντη ;
 « Ἦσουν κολόνα ἔς τὸ Μωριά, και φλάμπουρο ἔς τὴν Κόρθο,
 « Ἦσουν και ἔς τὴν Τριπολιτσά θεμελιωμένος πύργος.
 « Ἐς τὴν Κόρθο πλειά δὲ φαίνεσαι, κί' οὐδὲ μέσ' ἔστὰ σαράια·
 « Ἐνας παπᾶς σοῦ τάκαψε τὰ ἔρμα τὰ παλάτια !
 « Κλαίουσι τ' ἀχούρια γι' ἄλογα, και τὰ τσαμιά γι' ἀγάδες,
 « Κλαίει και ἡ Κιαμίλαινα τὸ δόλιο της τὸν ἄντρα·
 « Σκλάβος ραγιάδων ἔπεσε, και ζῆ ραγιᾶς ραγιάδων ! »

INNO ALLA BANDIERA ELLENICA

Sei bianca e turchina, Sei bella, o bandiera, Chi a te non s'inchina Cristiano non è.	Fratelli, chi spera In questa bandiera, Ripeta il gran giuro Che or io griderò: Morir per la patria! Morir per la croce! Dio move mia voce, La Grecia sarà!
Sei sacra nel segno Del mistico legno, Sei sacra nel sangue, Dei morti per te.	Morir per la patria! Morir per la croce! Dio move mia voce, La Grecia sarà!
Io greco non sono: Pur t'amo qual fossi, Chè il ciel mi fe'dono D'uu libero cor.	Disnudano il brando, Distendon la mano, Ripeton giurando: La Grecia sarà!
La mia più non veggo, Ma tu mia pur sei, Diversi da Lei Hai solo i color:	Piegati i ginocchi Con gioja una madre Tien fissi i grandi occhi Nel segno d'amor.
L'affetto, il disiro Che ardeami, guardando L'insegna sospiro Di cento città,	E a l'unico figlio Porgendo nn acciaio, Ardendo nel ciglio Di santo furor:
Mi tornan nell'alma Qualora io ti veggo, Chè scritto in te leggo Virtù, Libertà!	Va, grida, sei Greco, Non puoi star meco, Tua madre è la patria, Va, figlio, a pugar!
Ho visto bandiere Di pompa e vittoria, Ma senza la gloria Che brilla da te.	A un giovin guerriero Un vecchio s'abbraccia Gli bacia la faccia Lo torna a baciar.
Sei bianca e turchina, Sei bella, o bandiera, Chi a te non s'inchina Cristiano non è.	Gli dice l'addio, Gli dice: Se teo Venir non poss'io, Combatti per me.
Deh quanto, deh quanto Sei bella in sui balzi Del monte, ove il santo Germanos t'alzò!	Guardando adirosa L'azzurro ed il bianco, Dir sento una sposa: — Io sono con te ! —
Appena tua luce Da secoli ascosa Per l'aer giojosa A splendor tornò;	E il braceio stringendo Del baldo marito, Si guardan tacendo, S'intendon col cor;
Ei prodi la schiera Che stretta a quel Grande Ti vide primiera Rifnlger lassù,	Mentre alto d'un viva Saluta la schiera A l'alma bandiera Del greco valor.
Alzando la faccia, Senti dentro l core Senti nelle braccia La greca virtù.	Sei bianca ec. Di Suli 'n sui monti, In riva a l'Eurota, D'Alfeo su le fonti
Silenzio è d'intorno! Ei sembra ispirato... Ei parla—Ho giurato! E Dio mi ascoltò!	Ti veggo apparir. D'in su l Citerone Di su dal Parnaso Guerresca canzone

Io sento venir :
 Oh! è l'inno di Riga!
 È l'inno del Fortel
 —Su a guerra! su a morte:
 Chi vuol libertà!
Su o d'Agrafa e Olimpo!
 Su o d'Idra e d'Ipsara!
 Su, o Greci, se cara
 È a voi Libertà!
 Ai varchi, alle gole
 Sui gioghi affrettate!
 L'insegna vi alzate:
 Che il cielo a noi diè! —
 Sei bianca e turchina
Sei bella, o bandiera:
 Chi a te non s'inchina
 Cristiano non è!
 Innanzi a' tuoi figli
 Tu altera correvi
 Sui campi vermigli
 Di sangue infedel.
 Dovunque passavi
 Suon d'ira e di guerra
 Scuoteva la terra,
 Tuonava nel ciel,
 Già ov'era la luna
 Fremendo il feroce
 Vede la tua croce
 Le braccia innalzar.
 L'effigie portando
 Del Figlio di Dio
 Sui mari di Chio
 Sorgesti a volar:
 E un grido giocondo:
 =O VINCER O A FONDO=
 Dai mille tuoi legni
 Ripeter si udi.
 Allor ti fu visto
 Di un dolce saluto
 Sorriderti il Cristo
 Risorto in quel dì.
 Cantarono=ANESTI=
 Cantarono=O Grecia,
 Con Cristo sorgesti!
 Non puoi più morir!
 E intanto dai colli
 Di Santa Sofia
 Un inno si udi
 Più dolce venir.
 Fu l'ultimo canto
 Che dentro al gran tempio
 Levò il Tutto-santo
 L'Augusto Pastor!

Oh Dio! d'un capestro
 Gli han stretto la gola...
 L'estrema parola
 Fu tutta d'amor!
 Ei vide morendo
 Tue prime vittorie,
 Pensò le tue glorie,
 Sorrise e morì:
E gli angioli adorni
 D'azzurro e di bianco
 Danzando al suo fianco
 Cantaron così:
 Sei bianca ec.
Su l'alta lunata
 Terribile squadra
 Da l'aure incitata
 La fiamma s'alzò...
 Al subito incendio
 Che innanzi ti ardea
 La scossa marea
 Vermiglia avvampò.
 Bestemmie, lamenti,
 Orribili stroschi,
 Di flutti, di venti
 Estremo furor!
 Tu intera spiegata
 Su gli alberi tuoi
 Sorridi beata
 Dai vaghi color!
 Ardite guerriere
 Ti levate nel pugno
 Serrate in ischiere
 Per terra e per mar!
 Pugnando morranno;
 Non sia che una Greca
 Dinanzi al tiranno
 Si vegga tremar!
 Le vaghe pupille
 Che ai greci garzoni
 Soavi scintille
 Lanciavan nel cor.
 Or tutte in te alzate
 Sfavillano ai forti
 In fiamma cangiate
 Di ellenico ardor.
 Sei bianca ec.
 Avea già l suo mezzo
 La notte varcato:
 Dormiva attendato
 L'immondo infedel.
 Tu entrasti: le tende
 E l'ombra notturna,
 Le sacre tue bende

Copria del suo vel!
 Ma ben la tua croce
 Vedeano i trecento
 Cui piana una voce
 Diceva talor:
Fratelli, avanziamo!
È Marco a voi duce:
 Ci vede e conduce,
 Ci ajuta il Signor! —
 Le spade dei forti
 Son tutte sanguigne!
 Dormendo son morti
 Gli orrendi Pascià!
Tremate, o codardi,
Son Bolzaris, io,
Che a tutti, per Dio!
La morte darà. —
 Spavento! pei campi
 Di squilli e nitrii,
 Di scoppi, di lampi
 Già infuria il terror!
 Ma l'arduo Aracinto
 Mostrò la sua vetta;
 Le tenebre ha vinto
 De l'alba il chiaror.
 Un urlo feroce
 I barbari han dato...
 Han visto la Croce
 Pel campo brillar!
 Ohime! sanguinente
 Di Marco è la faccia!
 De'suoi tra le braccia
 È presso a spirar.
 In te rivolgendo
 Suoi languidi rai,
 Ei dice:—Io pugnai,
 Mia croce, per te!
 Fratelli, a voi fido
 La santa bandiera...
 Chi crede, ama esperà
 Non pianga per me! —

Zante 25 Marzo 1850

LUIGI MERCANTINI.

ΡΗΓΑΣ Ο ΦΕΡΑΙΟΣ

Πόσον γλυκέως ἤχει, οὐχὶ μόνον εἰς τὰ ὦτα παντός Ἑλληνοῦ, ἀλλὰ παντός φιλελευθέρου ἀνθρώπου, τὸ ἀνωθι συμπνεῖς ὄνομα, οὐτινος ἐὶ θεῖος καὶ τὰ ἔργα εἶνε ἐκ πᾶν λαμπροτέρων οὐρανοῦ τῆς παγκοσμίου ιστορίας τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅστις, λήγων, ἐκλήροδότε εἰς τὸν διαδόχον αὐτοῦ, τὴν Ἐλευθερίαν, ὑπὲρ ἧς, καὶ ὁ

Ρήγας αφιερωθείς ψυχή τε και σώματι, υπέστη τὸ μαρτύριον και οὕτως ητύχησε νὰ εἶνε ὁ πρῶτος μάρτυς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀγῶνος. Ἐγεννήθημεν διὰ νὰ ἀποθάνωμεν. Δὲν εἶνε γλυκύτερος ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος θάνατος; Ὁ Ρήγας, φύσει ἐλεύθερος, ἐφροκιάζεν ἀναπολῶν τὸ παρελθόν, και νεανίας ἔτε αἰσθανόμενος εἰς τὰ γενναῖα αὐτοῦ στήθη τὸ ἔναυσμα τοῦ θείου πυρός τῆς ἀναγεννήσεως τῆς δυστυχούς πατρίδος, ἐσκέπτετο τίνε τρόπῳ θὰ θραυσθῶσι τὰ σιδηρα, δι' ὧν ἡ ἑλληνικὴ χερσὸν στενωῶς ἐδεσμεύετο.

Ὁ μεγαλεπήβολος Ρήγας ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, και ὁ τόπος ἐκεῖνος, ἐνθα τὸ πρῶτον εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ἦτο τὸ εὐτυχὲς Βελεστίνον τῆς Θεσσαλίας, τὸ πάλαι καλούμενον Φεραὶ, πατρὶς τοῦ διαβόητου τυράννου Ἀλεξάνδρου Φεραίου, ὅστις ἀτίμασε τὴν γενέτειραν αὐτοῦ γῆν. Ἀλλ' ἡ καλὴ Μῦτρα ἔκαμε νὰ γεννηθῇ ἐν αὐταῖς και ὁ Ρήγας και αὐτῷ τὸ ὄνομα περιποιεῖ τώρα τιμὴν. Οἱ τόποι τιμῶνται διὰ τῶν ἀνδρῶν των, διὸ εὐτυχεῖς οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ὧν τὰ τέκνα ἀναγράφει ἡ ἱστορία εὐρήμως.

Περὶ τοῦ Ρήγα πολλὰ παρ' Ἑλλῆσι και ξένοις ἐγράφθησαν, ἀλλ' εἰσέτι οὐδεὶς εἰς κριτικὸν βαθύ ἔργον κατέγινεν, ὅπως μελετήσῃ, ὡς ἔδει, τὸν πρῶτον μέγαν Μάρτυρα τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως. Δυστυχῶς ἡ νεωτέρα Ἑλλὰς εἰσέτι δὲν ἔλαβε τὸν ἱστορικὸν δυνάμενον νὰ λάβῃ θέσιν μεταξὺ τοῦ Θεουκιδίδου, Τακίτου, Μακιαβέλλη και Μκκόλυ. Ἡμεῖς δ' ἔνεκα τοῦ στενοῦ τοῦ χώρου, ἀπλοῦν μόνον σκιαγράφημα δίδομεν, χωρὶς νὰ διασαφήσωμεν τὰ πολλὰ τοῦ βίου αὐτοῦ, περὶ ὧν διάφοροι γινώμαὶ ὑπάρχουσιν, οὐδὲ νὰ συμπληρώσωμεν τὰ πολλὰ κενά.

Ἀνὴρ φιλελεύθερος ἄμα δὲ και εὐπαίδευτος ἦτο· κάτοχος γνώσεων και γλωσσῶν. Ἐξέπαιδεύθη μετὰ τῆς ἐπιμελείας ἐκείνης, ἣτις δύναται νὰ δώσῃ εἰς ἐν ἔθνος ἄνδρα, ἔτοιμον πάντοτε νὰ θυσιασθῇ και νὰ σχεδιογραφῆσῃ τὸν τρόπον τῆς ἀναστάσεως ἢ τοῦ μεγαλείου τῆς φυλῆς του. Καταλιπὼν τὴν γενέτειραν γῆν ἔρωτι ἀνεξερτησίας και μαθήσεως ἐμπεδωτέρας, ἔλαβεν ἀκλουθῶς πολιτικὰ ἀξιώματα εἰς ἀ προσπάθει νὰ συνδέσῃ και φιλίας. Διορισθεὶς ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας ὁ Μκυρογένης, προσέλαβε τὸν Ρήγαν ὡς γραμματέα. Κηρυχθέντος τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου, ἡ Πύλη ἐχορήγησεν ἀπόλυτον ἐξουσίαν εἰς τὸν Μκυρογένην ὅπως διορίσῃ και στρατιωτικοὺς ἐπιτηρητὰς τῶν παραδουναβείων· ἐξέλεξε τότε ὡς τοιοῦτον και τὸν Ρήγαν ἐν Κραϊόβα. Ἐφρούρει μετὰ πολλῶν λογάδων εἰς τὰ παρίστρια ὁ Πασβάνογλου, μεθ' οὗ ὁ Ρήγας προσοικειωθείς, ἀκολουθῶς εὐηργέτησεν αὐτὸν και ἐγένετο φίλος του εἰλικρινῆς. Χρηματίσας και διερμηνεύς τοῦ ἐν Βλαχίᾳ Γαλλικοῦ προξενείου, ἐνόμισε κάλλιον ἔπειτα νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, μελετῶν τὸ μέγα σχέδιόν του, κατηγῶν ἀνθρώπου, ὅπως σχηματίσῃ μεγάλην ἐταιρίαν μυ-

στικὴν, κατὰ τῆς τυραννίας και ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως τῆς Πατρίδος. Ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ταύτης ἰδέας ἐργάζετο ἀνεκδοτῶς, περιφρονῶν και κινδύνους. Ὁ γραμματολογικὸς αὐτοῦ βίος εἶνε ἔτι πολυτίμος, καθότι δὲν ἔγραφεν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐπιδειξέως χάριν, ἀλλὰ ὅπως ὠφελήσῃ τοὺς δούλους ἀδελφοὺς, ὅπως θέσῃ αὐτοὺς εἰς θέσιν νὰ συναισθῶνται κάλλιον τὴν ἐλευθέρην κατάστασιν των και νὰ μὴ ὑποφέρωσι πλέον τὸν ξένον ζυγόν. Σχεδὸν εἰς πάντα τὰ ἔργα του, μελετώμενα, ἀναφαίνεται ἡ ὁ μέγας σκοπός, δι' ὃν ἐγένοντο, ἢ τὸ ἀσπονδὸν μῖσος κατὰ τῶν δυναστῶν. Ἔργα ἀνδρῶν, υἱὸς ὁ Ρήγας, δὲν ἐξετάζονται ἐπιπολαίως, καθέτι ἀν' ὑπάρχη τι, ὅπερ εἰς τυχαίον φανῆ ἀνάξιον αὐτοῦ, μελετώμενον, φαίνεται ὁ σκοπός ὁ ἱερός. Τῷ 1790 ἐν Βιέννῃ τύποις Τράττνερ ἐδημοσίευσεν «Ἀπάνθισμα φυσικῆς διὰ τοὺς ἀγγίλους και φιλομαθεῖς Ἑλλῆνας», ἐκ τῆς Γερμανικῆς και Γαλλικῆς ἑρανισθέν. Τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει ἐκ τῆς γαλλικῆς μετέφερε τὸ «Σχολεῖον τῶν Ντελικάτων ἑραστῶν, ἧτοι βιβλίον ἠθικὸν περιέχον τὰ περιεργότερα συμβεβηκότα τῶν ὠραιότερων γυναικῶν τοῦ Παρισίου, ἀκμαζουσῶν κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα», ἐν Βιέννῃ, τύποις Ἰωσήπου τοῦ Βαουμειστέρου. Τῷ 1797 ἐδημοσιεῖθη ὁ τέταρτος τόμος τοῦ Νέου Ἀναχάρσεως, μετάφρασις ἑλληνική. Τὰ κεφάλαια 32, 33, 34, εἶνε ἔργον τοῦ Ζακυνθίου Γεωργίου Βενδώτου, τὰ δὲ 35, 36, 37 38 και 39 εἶνε ἔργον τοῦ Ρήγα, ὅστις, ἀποθανόντος τοῦ Βενδώτου, εἶχεν ἐξακολουθήσει τὴν μετάφρασιν· ἐξεδόθη δὲ ὁ τόμος ἐν τῇ ἐν Βιέννῃ τυπογραφίᾳ τοῦ Βενδώτου, διευθυνομένη ὑπὸ τῆς συζύγου του, ἧτις τῷ 1810 ἐπώλησε τῷ γερμανῷ Ἰωάννῃ Τοβέκιω. Τῷ αὐτῷ ἔτει, 1797 ἐδημοσίευσεν «Τὸν ἠθικὸν Τρίπουν· Τὰ Ὀλύμπια» δράμα τοῦ Μεταστασίου. Μετὰ τὸ δράμα ἔπεται ἡ «Βοσκοπούλα τῶν Ἀλπεων» τοῦ Μορμοντέλ ἐμμέτρως ὑπὸ τοῦ Ρήγα και τὸ ποίημα εἰς 3 ἔξματα ὁ «Πρῶτος Ναυτῆς» τοῦ Γκεσνέρου μεταφρασθεὶς ὑπὸ Ἀντωνίου Κορωνιοῦ Χίου. Συνέγραψε δὲ και ἐξέδωκε τῷ 1796 ἐν Βιέννῃ τὴν «Ἐπιπεδογραφίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ κόλπου τῆς τοῦ καταστάνου τῆς ἀπὸ τοῦ σταυροδρόμι θέας, τῆς περὶ αὐτὴν και τοῦ σαραγίου παλαιᾶς και νέας ὀνομασίας» τῷ δὲ 1798 «Νέαν πολιτικὴν διοίκησιν τῶν κατοίκων τῆς Ρούμελης τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τῶν μεσογείων νήσων.» Ἐν τέλει σημειοῦται ὡς τόπος τῆς τυπώσεως ἡ Βενετία, ἀλλ' ἐτυπώθη κρυφίως ἐν Βιέννῃ ἐν τῷ τυπογραφίῳ τῶν ἀδελφῶν Μαρκ. Πουλίου, ὡς βεβαίῳ ὁ Δημητρακόπουλος. Τῷ 1797 ἐν Βιέννῃ ἐδημοσίευσεν μέγαν «Χάρτην τῆς Ἑλλάδος» μετὰ νομισμάτων ἀρχαίων και ἄλλων ὠφελίμων, ὃν ὁ ἴδιος ἐφιλοπόνησε. Συνέταξε και σχέδια νόμων πολιτικῶν και πολεμικῶν. Ἀπάνθισμα ἔκαμεν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Βομβᾶν περὶ πολιορκιῶν και πολεμικῶν προβλέψεων, ὀνομάσας «Ἐγκόλπιον Στρατιωτικόν.» Πάντα ταῦτα, ἰδίως τὰ τελευταῖα ἔργα, σκοποὺν εἶχον νὰ ὠφελήσωσι τὸν Ἑλληνα ἄμα ἐλάμβανε τὰ ὅπλα ἐναντίον τοῦ τυράννου. Ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Ρήγα ἐκεῖνα, ἅπερ ἀπηθανάτισαν

τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ κατέστη δημοφιλέστατον εἶνε οἱ Ὕμνοι καὶ τὰ
 Θυρία, ἅπερ πολλάκις ἐτυπώθησαν. Τοῦ Ρήγα τὰ ποιήματα, ἢ μᾶλλον
 σίχοι, καθότι ὁ μεγαλεπήβολος οὗτος Ἕλλην ἦτο βέκτης, ἀλλ' οὐχὶ ὑψι-
 πέτης, ἀπλοῖ εἶνε εἰς τὰς ἐκφράσεις ὡς ἦσαν ἀνδρικοῦς ἀπλοῖ καὶ ἀφελεῖς οἱ
 ἄνδρες τοῦ 1821. Ἀλλ' ἂν στεροῦνται ποιητικῆς τέχνης εἶνε ὅμως θαυμάσια
 καθὸ ἐνεψύχονον τὸ αἶσθημα τῶν δούλων, ἐξέφραζον θάρρος καὶ τόλμην, καὶ
 ἰδανικὸν ἱερὸν, — τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Πατρίδος.

Ὡς τότε παλληκάρια νὰ ζῶμεν ἔστα στενά,
 Μονάχοι ἄν λειοντάρια ἔσταίς ῥάχαις, ἔστα βουνά ;
 Σπηλαιῖς νὰ κατοικοῦμεν, νὰ ἐλέπουμεν κλαδιά,
 Νὰ φεύγοιμ' ἀπ' τὸν κόσμον γιὰ τὴν πικρὴ σκλαβιά ;
 Νὰ χάνοιμεν ἀδελφια, πατρίδα καὶ γονεῖς,
 Τοὺς φίλους, τὰ παιδιὰ μας, κί' ὅλους τοὺς συγγενεῖς ;
 Καλλίτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζῶη,
 Παρὰ σαράντα χρόνους σκλαβιά καὶ φυλακή.

Οἱ δύο τελευταῖοι στίχοι κατήντησαν δημοτικώτατοι, ὡς σύνθημα τῆς
 ἐπαναστάσεως. Στίχοι ὠραῖοι, ὁμοιάζοντες ὅμως τῷ κάτωθι διστίχῳ, εὐ-
 ρισκομένῳ εἰς τὸν Κάτω να τοῦ Addisson.

A day, an hour, of virtuous liberty
 Is worth a whole eternity in bondage.

Ἀκολουθήσωμεν, μετὰ τὴν παρένθεσιν ταύτην :

Τί σ' ὠφελεῖ κῆν ζήσης καὶ εἶσαι ἔστη σκλαβιά ;
 Στοχάσου πῶς σὲ ψαίνουσι καθ' ὠραν ἔστη φωτιά.
 Βεζύρης, Δραγουμάνος, ἀφέντης κῆν σταθῆς,
 Ὁ τύραννος ἀδικῶς σὲ κάμνει νὰ χαθῆς.

Ἐλάτε μ' ἓνα ζῆλον ἔς ἐτοῦτον τὸν καιρὸν
 Νὰ κάμωμεν τὸν ὄρκον ἐπάνω ἔτὸν Σταυρόν...
 Καὶ τότε μὲ τὰ χέρια ψηλά ἔτὸν οὐρανόν
 Ἄς ποῦμ' ἀπ' τὴν καρδιά μας ἐτοῦτα ἔς τὸν Θεόν.
 «—Ὡ Βασιλεῦ τοῦ Κόσμου ! ὀρκίζομαι εἰς ΣΕ,
 εἰς τὴν γνώμην τοῦ τυράννου νὰ μὴν ἐλθῶ ποτέ.
 «Μῆτε νὰ τὸν δουλεύω, μῆτε νὰ πλανηθῶ,
 «Εἰς τὰ ταξίματά του νὰ μὴ παραδοθῶ.
 «Ἐν ὅσῳ ζῶ ἔτὸν κόσμον ὁ μόνος μου σκοπὸς
 «Γιὰ νὰ τοὺς ἀφάνισω θᾶνε σταθερός.
 «Πιστὸς εἰς τὴν πατρίδα συντρίβω τὸν ζυγόν
 «Ἀχώριστος θὰ ἦμαι ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν.
 «Κῆ' ἂν παραβῶ τὸν ὄρκον ν' ἀστράψ' ὁ οὐρανός,
 «Καὶ νὰ μὲ κατακλύσῃ νὰ γίνω ἄν καπνός.»

Πράγματι θεῖοι λόγοι. Ὁ Ρήγας δὲν ἀπηυθύνετο μόνον πρὸς τοὺς ὁμο-
 γενεῖς του, ἀλλὰ ἡ ἰδέα του ἦτο ὑψηλοτέρα, ἄνευ φυλετικῶν διακρίσε-
 σεων, μὴ ὑφισταμένων τότε.

Ἐς ἀνατολὴν καὶ δύσει, καὶ νότον καὶ βορρῆν,
 Γιὰ τὴν Πατρίδα ὅλοι νάχωμεν μιὰ καρδιά.

Ὡς τότε ὀφικιάλοι ἔσ' ξένους βασιλεῖς ;
 Ἐλα νὰ γίνης στύλος δικῆς σου τῆς φυλῆς.
 Κάλλια γιὰ τὴν πατρίδα κανένας νὰ χαθῆ,
 Ἢ νὰ κρεμάσῃ φρούτα γιὰ ξένους ἔστο σπαθί.

Βούλγαροι κῆ Ἀρβανῖται, Ἀρμένιοι καὶ Ρωμοῖ
 Ἀράπηδες καὶ ἄσπροι μὲ μιὰ κοινὴ ὄρη.
 Γιὰ τὴν ἐλευθερία νὰ ζώσωμεν σπαθί.
 Πῶς εἴμεθα ἀνδρειωμένοι παντοῦ νὰ ζακουσθῆ....
 Μαυροβουνοῦ καπλάνια, Ὀλύμπου σταυραετοί
 Κῆ Ἀγράφων τὰ ξεφτέρια γενῆτε μιὰ ψυχή.
 Σπετσῶν, Ψαρρῶν καὶ Ἰδρας θαλασσινὰ πουλιὰ
 Ὁ νόμος σᾶς προστάζει νὰ βάλετε φωτιά,
 Νὰ κάψτε τὴν ἀρμάδα τοῦ καπετάν Πασσᾶ,
 Νὰ μπῆτε εἰς τὴν Πόλιν κῆ εἰς τὴν ἀγία Σοφία.

Ἡ ἰδέα του ἦτο ὑπὲρ τῆς γενικῆς ἐπαναστάσεως τῶν λαῶν τῆς
 Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, καὶ οἱ ἔμφυχοι αὐτοῦ στίχοι ἦσαν κεραυνοὶ κατὰ
 τῶν τυράννων καὶ κυριαρχῶν, ἅμα δὲ καὶ ἀγία παρακίνησις πρὸς ἐπα-
 νάστασιν. Διὸ οἱ δούλοι παντὸς γένους, γνωρίζοντες γράμματα, τὰ ἀντέγρα-
 φον μετὰ μεγίστης ἐπιθυμίας, καὶ, οἱ μὴ γνωρίζοντες, ἐζήτουν ἀντίγραφον,
 καθότι τὰ ἀντίτυπα ἦσαν σπάνια, καὶ θρησκευτικῶς εἰς τὸν κόλπον τὰ
 ἐφύλαττον καὶ παρεκάλουν ὁσάκις ἐβλεπον ἐγγράμματον συμπολίτην ἢ ὀ-
 δοιπόρον νὰ τὰ ἀναγινώσκῃ, ἅπερ αἰετοῦ μετὰ ἐνθουσιασμοῦ ἔκουον. Εἶνε
 τὰ μόνα ποιήματα, ἅπερ περισσότερον ἀνεγνώσθησαν καὶ ἐπηρέασαν εἰς τὰς
 καρδίας Ἑλλήνων. Κατὰ μίμησιν τῆς γαλλικῆς Μασσαλιώτιδος τοῦ
 Rouget de l' Isle ἔγραψε τῷ 1796 καὶ τὸ ἐξῆς θυρίον.

Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων !
 Ὁ καιρὸς τῆς δόξης ἦλθεν.
 Ἄς φανῶμεν ἄξιοι ἐκείνων,
 Ποῦ μᾶς δῶσαν τὴν ἀρχήν.
 Ἄς πατήσωμεν ἀνδρείως
 Τὸν ζυγὸν τῆς τυραννίδος.
 Ἐκδικήσωμεν πατρίδος
 Κάθε ὄνειδος αἰσχρόν.
 Τὰ ὄπλα ἄς λάβωμεν,
 Παῖδες Ἑλλήνων, ἄγωμεν,
 Ποταμηδὸν ἐχθρῶν τὸ αἷμα
 Ἄς τρέξῃ πρὸ ποδῶν.
 Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
 Κόκκαλα ἀνδρειωμένα,
 Πνεύματα ἐσκορπισμένα,
 Τώρα λάβετε πνοήν.

Ἐς τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγός μου, τοῦ Ἄνδρός ἐπαινουμένου,
 Συναχθεῖτε ὅλα ἄνθρωποι, Φοβεροῦ καὶ τρομεροῦ.
 Τὴν Ἐπτάλορον ζητεῖτε Τὰ ὄπλα κτλ.
 Καὶ νικάτε πρὸ παντοῦ. Ὅπου εἰς τὰς Θερμοσπύλας
 Τὰ ὄπλα ἄς λάβωμεν κτλ. Πόλεμον αὐτὸς κρατεῖ,
 Σπάρτη, Σπάρτη, τί κοιμᾶσαι Καὶ τοὺς Πέρσας ἀφανίζει
 Ἵπνον λήθαργον βαθύν; Καὶ αὐτῶν κατακρατεῖ.
 Εὐπνησον, κράζε Ἀθήνας Μετ' ἑκατοσίοις ἄνδρας
 Σύμμαχον παντοτεινὴν. Εἰς τὸ κέντρον προχωρεῖ,
 Ἐνθουμήθετε Λεωνίδου, Καὶ ὡς λίαν θυμωμένος.
 Ἡρωὸς τοῦ ἐξακουστοῦ, Εἰς τὸ αἱμά των ἑσταεῖ.
 Τὰ ὄπλα κτλ.

Τὴν Μασσαλιώτιδα τχύτην τοῦ Ρήγα, ἐμιμήθη καὶ ὁ Ἀντώνιος
 Μαρτελάος, ποιῶν καλὸν μασσαλιωτικὸν θούριον, ὃν ἡμεῖς τὸ πρῶτον
 ἐν τῇ ἀξιολόγῳ Ἐστία ἐδημοσιεύσαμεν.

Αἱ ιδέαι τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἧτις κατὰ τὸν Κολοκοτρῶνην
 ἠνέφεξ τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου, ἐγενικεύοντο ὁσημέραι καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
 Βοναπάρτου παρήγορον ἦτο εἰς πάντα φιλελεύθερον. Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σκοποῦ
 τῆς διαδόσεως, μυστικῶ τῷ τρόπῳ, τῶν ἀρχῶν του, εἶχεν ὁ Ρήγας μεταβῆ καὶ
 εἰς Βιέννην ἔνθα ἐξέδιδε καὶ ἐφημερίδα ἑλληνιστῶν. Ἐνόμισε δὲ πρέπον νὰ ζητήσῃ
 τὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ Γένους καὶ ἀπὸ τὸν Βοναπάρτην, ὅστις ἐφάνη εὐμενῆς.
 Ὁ Ρήγας κατήρχετο εἰς τὴν Ἑνετίαν ὅπως συνδιαλεχθῆ μετ' αὐτοῦ. Εἶχε
 προπέμψει συγγράμματα καὶ ἔγγραφα πρὸς τὸν ἐν Τεργέστῃ Ἀντώνιον
 Κορωνιὸν, μεμυημένον εἰς τὸ μέγα μυστήριον. Κατὰ δυστυχίαν, ἀπου-
 σιάζοντος τοῦ Κορωνιοῦ ἐκ Τεργέστης, ἔλαβε τ' ἀποσταλλόμενα ὁ συν-
 εμπορευόμενος Δημήτριος Οἰκονόμος ὅστις, ἀνοίξας τὸ κιβώτιον καὶ ἰδὼν τὸ
 περιεχόμενον, παρέδωκεν αὐτὸ εἰς τὸν δικαιοκτῆν Τεργέστης, ὅστις συν-
 ἔλαβε τὸν Ρήγαν, μόλις φθάσαντα καὶ ἐφυλάκισε. Ἰδὼν ὁ Ρήγας ὅτι δὲν
 ὑπῆρχε πλέον ζῶν δι' αὐτὸν, ἀπεπειράθη τὴν αυτοκτονίαν ἀλλ' ἀπέτυχε. Δέ-
 σμιος ἀπεστάλη εἰς Βιέννην μετὰ τῶν συνεταιρῶν καὶ ἐβλήθη ἐν εἰρ-
 κτῇ ἀκολούθως δὲ ἡ Αὐστρία, ἐχθρὰ ἄσπονδος τῆς ἐλευθερίας τῶν
 λαῶν, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν Τουρκίαν! Τὸ τέλος τῆς ζωῆς των
 εἶχε φθάσῃ καὶ, πλὴν τοῦ Ρήγα, εἶχον εὐρεῖ ταφὴν εἰς τὸν Ποταμόν.
 Ὁ Ρήγας ἐνόησας τὸν σκοπὸν, ἔριψε διὰ πυγμῆς ἡμιθανῆ τὸν τολ-
 μήσαντα νὰ πλησιάσῃ Τουρκοῦ, ἀλλ' ἕτεροι δύο Τουρκοὶ ἐπιυροβόλησαν
 κατ' αὐτοῦ καὶ ἔπειτα τὸ πτώμα του εἰς τοῦ Ἰστρου τὰ ρεύματα ἔριψαν. Τοῦ-
 το δὲ συνέβη κατὰ τὰ τέλη Μαΐου τοῦ ἔτους 1798. Ἀποθνήσκων ἀ-
 τάρχως ὁ ἔθνομάρτυς εἶπε: «Ἀρκετὸν σπόρον ἔσπειρα, θάλλῃ ἡ ὥρα
 νὰ βλαστήσῃ, καὶ τὸ Γένος μας θὰ συνάξῃ τὸν γλυκὺν καρπὸν.
 Ἵπῃρξε προφήτης.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ